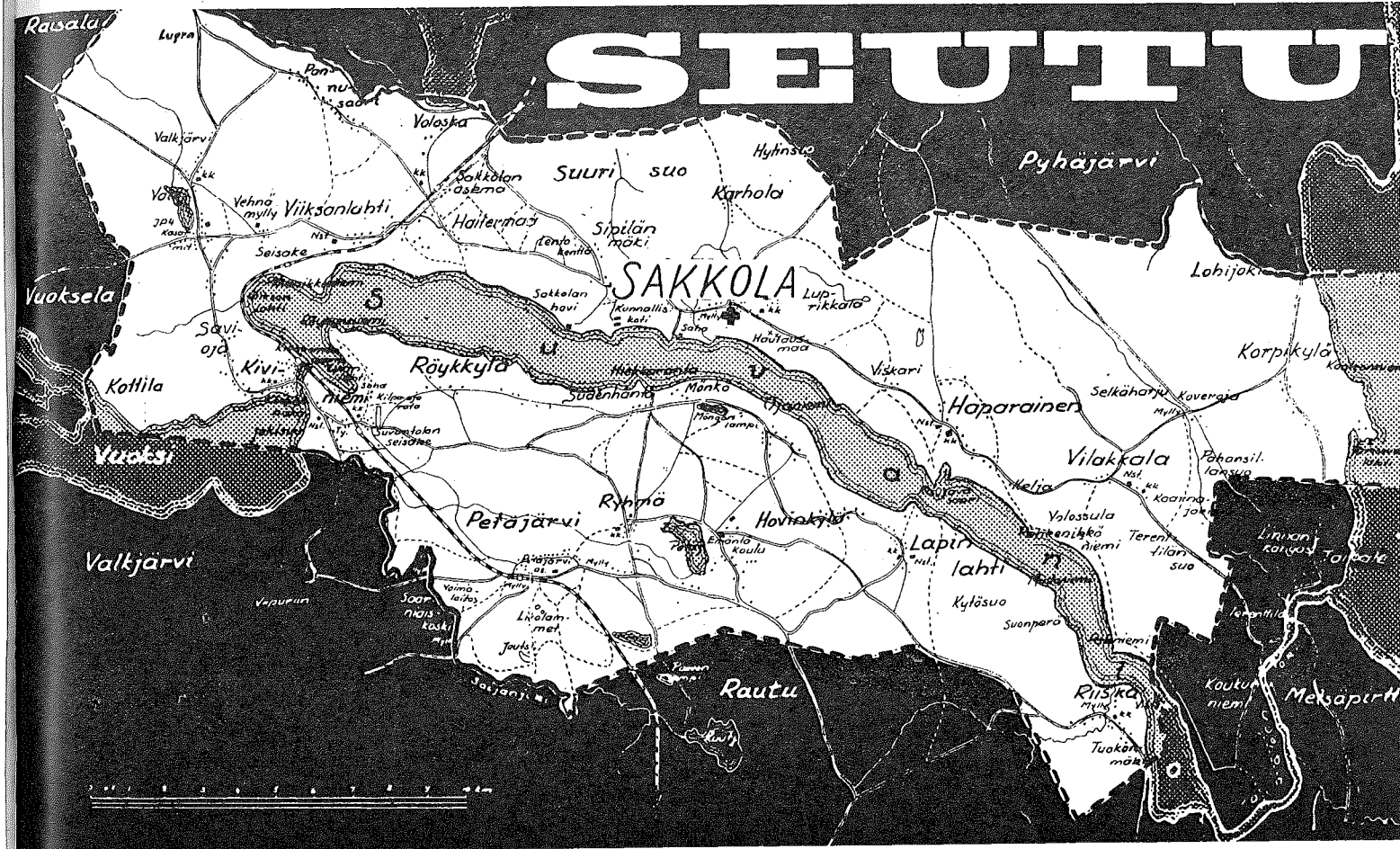
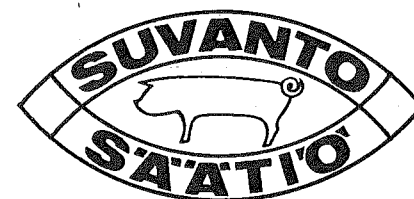

Jooseppi Ruottinen Kuusitie 7 C 22. Lempiästä

SUVANNON SEUTU

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 4 1972

KESÄKUU

Sakkolan Jäntevän hiihtäjiä Käkisalmen hiihdoissa.

Hiljaisuuden mietteitä

män koulussamme, jota me kukin ajallamme elämme. Suuren Luojamme kasvatussuunnitelmissa on käyttää asiallisuudessa pahaa ja kärsimystä meidän omaksi syväksemme.

Ihmisen elämä olisi tultava sellaiseksi, että hän voittaa pahan ilman sitä vastustamatta. Miten se voisi sellaiseksi tulla? Pyhien Mes-tarien neuvo on: Kun ajattelee pahaa, niin jokin ääni meidän sisälämme kuin kehoittaa, vastusta sitä. Mutta kun sillä hetkellä pahan ajatuksen tilalle sanomme: olet ystävä, joka tahdot minua auttaa. Silloin voitamme pahan.

Pahan vastustamattomuus on siinä, kun ajattelemme, että kaikki paha on hyvää. On sanottu, että ihmisen pahin vihollinen on hänen oma itsensä. Itsensä kanssa ihminen saa jatkuvasti voittaa pahaa. Eiköhän Kristuksen pahan vastustamattomuuden ohjeet erikoisesti ole kohdistettu jokaiselle yksilölle itsekasvatuksensa ohjeiksi. Sanotaankin, kun itsensä voittaa, silloin voittaa koko maailman. Ihmistä onkin verrattu maailman pienoiskooksi. Maailman parantaminen, kaiken pahan voittaminen onkin aina aloitettava jokainen omasta itsestään.

Tänä aikana moni vielä sanoo: Tuollaiset pahan vastustamattomuuden opit ovat haaveilua, utopiaa, joita nykypäivien ihmiskunta ei voi toteuttaa. Mutta olisiko Kristus lähes 2000 vuotta taaksepäin luettuna silloiselle ihmiskunnalle, jotka vielä elivät alemmassa kehityksessä kuin me nyt olemme, opettanut sellaista, mitä ei voitaisi toteuttaa?

Suurin rauhan mies, kirjailija, mystikko P. Ervasti on sanonut:

Herramme, Vapahtajamme suuressa vuorisaarnassaan opettaa: "Te olette kuulleet sanotuksi; silmä silmästä ja hammas hampaasta, mutta minä sanon teille, älkää tehkö pahalle vastarintaa." Matt. 5:38—39. Edellä olevaa Jeesuksen vuorisaarnan kohtaa, käskyä, on hyvin vähän ymmärretty ja vielä vähemmän on sitä ihmiskunnassa toteutettu. Usean mielestä on ollut suorastaan hämmästyttävää, että sellaista käskyä on olemassa-kaan, niin nurinkuriselta se monen mielestä tuntuu. Mutta nyt kun sen on antanut korkein olen-to, mitä maan päällä on koskaan ollut, Vapahtajamme, nyt meidän täytyy ymmärtää, ettei Hän olisi voinut puhua sellaista, mikä ei olisi totuutta ja asiallista. Tämän käskyn ensimmäisenä, perimmäisenä tarkoituksena on, että me ihmiset omassa jokapäiväisessä elämässämme ensin yksilöinä, emme vastusta omassa itsessämme, että ulkopuolelta kohdistuvaa pahaa, mutta että me voitamme sen.

Viisaat mystikot ovat selosta-neet pahan olevaisuutta. He sano-vat, että paha ei ole olemassa to-dellisuudessa. Paha on harhaa, ohi-

menevää, ajallista, ei ikuista. Ai-noastaan pahan mahdollisuus on ikuisuudessa olemassa, sillä jos ei olisi pahan mahdollisuutta, ei olisi ilmennyt hyvää.

Pahan probleemin voimme rat-kaista ainoastaan, jos ymmärräm-me, että se ei erillisenä ole mitään itsessään olevaa. Paha kuuluu myös jumalalliseen suunnitelmaan, sen äärettömän viisauden toimin-tatapoihin, joka on kaiken olevai-sen olemassaolon takana. Kuinka me voisimme ymmärtää Jumalaa hyvänä ja kaiken rakkauden voi-mana, jos nyt sattumalta Juma-lan maailman kaikkeudessa voisi ilmetä paha ja kärsimys pahan tahtona. Pahan olemassaoloa vain voimme ymmärtää, kun tiedämme, että se on vain jumalallisissa suunnitelmissa täällä maan pääl-lä, missä kaikkalainen vastakoh-tien olemassaolon laki vallitsee. Suuri Jumalallinen, ääretön rak-kaus tietää, että ennenkuin voi-simme oppia hyvää tuntemaan, meidän pitää tuntea pahaa, kärsi-mystä, että emme voisi kasvaa hy-viksi, täydellisimmiksi ihmisiksi, ellemme saisi kokea pahaa ja kärsimystä tässä maanpäällisessä elä-

RÖYKKYLÄSTÄ

Mistä lieneekään kerääntynyt niin paljon kiviä yhteen paikkaan kuin mitä oli Röykkyniemellä, Suvantoon pistävällä niemen kärjellä, jonka ohi Kiviniemen koske-na viilettivät Vuoksen vedet alkoivat matkansa Suvantoa pitkin Laatokkaan. Näistä kiviröykki-öistä lienee kuitenkin saanut ni-mensä Röykkyniemien ja Suden-hännän välinen Röykkylän kylä, missä runsaat kolmekymmentä pientilallista — joukossa joitakin keskikokoisiakin — söi leipäänsä "hies otsin" kuten aikaan Paavo Saarijärven salomailla. Kovin kaukana salomailla Röykkylä ei kuitenkaan sijainnut. Rautatie oli ai- van naapurikylässä, ja pitkin Su-vantoa, jonka rantapenkereille Röykkylä venyttäytyi puolen pe-ninkulman pituisena kylänä, kul-kivat laivat Suvanto, Runo ja Sai-maa, kukin aikanaan, Sakkolan Kirkonkylänkin ohittaen, Kivinie-mestä Taipaleenjoelle, jonka muu Suomi tuntee parhaiten talviso-dan yhtenä kovimpana taistelu-paikkana. Ja kun rautatietä pit-kin pääsi Käkisalmeen ja sitä kautta melkeimpä mihin tahansa, sekä maantietä Viipurin kautta vaikkapa Herrojen Helsinkiin, niin mikään varsinainen syrjäkylä Röykkylä ei sijaintinsa puolesta ollut. Ellei nyt aivan liikennekes-kuskaan.

Röykkyläiset eivät olleet ylen

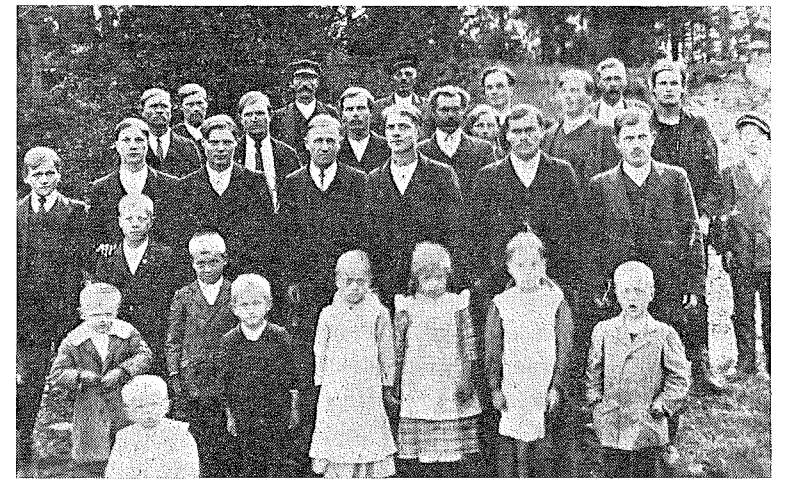
"Eivät peri maata ne, jotka huu-tavat, heiluttavat miekkaa, ampu-vat pyssyillä ja kanuunoilla, hei-dän hallituksensa on vain näen-näistä. Mitään todellista ei ole, ennenkuin tulevat hallitsemaan ne, jotka hallitsevat, rakkaudella, lempeydellä — jotka hallitsevat hengellä."

L. A.

rikkaita, mutta varsin vähän oli rutiköyhiäkään. Kukin pyrki tu-lemaan omillaan toimeen ja osal-listumaan siinä sivussa yhteisiin- kn rientoihin. Kylässä ei ollut kan-sakoulua, joten maalaiskylän hen-kisen elämän keskeisin hahmo, kansakoulunopettaja, puuttui. Mutta kun naapurikylän kanssa yhteisessä kansakoulussa lapset olivat oppineet lukemaan ja saa-neet kulttuurientoihin tarvitta-vaa virikettä, oli kylässä monia

näyttämön toiminnassa. Eräinä talvina toimi kylässä myös pitä-jän lukkarin johtama laulukuoro, joten kyläläisten henkiset harras-tukset olivat hyvin monipuoliset.

Syyskesällä Röykkylässä oli eräitä juhlavia päiviä, joissa oli-vat mukana niin nuoret kuin van-hatkin. Ne olivat talkoopäiviä, joi-ta erityisesti kylän nuori väki odotti mielenkiinnolla. Talkoot olivat tavallisesti elonleikkuutal-koita. Jos jonkun viljat valmistui-vat niin yllättäen, ettei oman väen voimin ehditty niittää viljaa en-

Kuva Röykkylän kylästä v. 1917.

henkisiä harrastuksia, joita pidet-tiin vireillä kotikyläläisten voimin. Nuorisoseura toimi vuosikymme-niä ohjelma- ja näytelmäryhmi-neen, joskus opintokerhoineenkin. Kyläläisten oma-aloitteisuutta osoittaa erityisesti nuorisoseuran ja kyläläisten yhteistyönä raken-nettu tanssilava näyttämöineen, jolla esitettiin "Anna-Liisat", "Sie-menperunat" ja monet muutkin tunnetut kasannäytelmät, tavalli-sesti kaikkien kyläläisten yhtei-seksi iloksi. Osallistuivatpa röyk-kyläläiset Kiviniemen ja Röykkylän yhteisen työväenyhdistyksen-kin toimitalon rakentamiseen ja innokkaimmat olivat mukana myös Kiviniemen Nuorisoseuran

nenkuin se alkoi "varista" eli tul-la liian valmiiksi, järjesti asian-omistaja talkoot, joihin kutsuttu-na saapui koko kylän väki. Silloin oli elopellolla vilskettä. Yhdessä iltapäivässä tuli leikatuksi suu-rehkojakin viljapelloja, kun erityi-sesti vielä leikkuuväen kesken val-litsi leikillinen kilpailuhenki. Ta-vallisesti koko talon ruispelto (tai kaura- tai ohrapelto) täyt-tyi iltaan mennessä kuhilaista (viisikoista tai kymmenikoista), minkä jälkeen talo tarjosi kaikil-le pullakahvit. Ja viimeisenä si-lauksena olivat talkootanssit, jot-ka kestivät niin kauan kuin tans-sinhaluisia lattialle riitti.

Röykkylälaisten yhteistoiminta-

henkeä osoittivat monet muutkin kuin viljanleikkuutalkoot. Metsätön mökkiläinen sai talven puut kotiin kutsumalla metsänomistajanaapurit puunvetotalkoisiin. Kattotalkoissa tuli pärekatto napuelluksi isoonkin taloon yhdessä iltapäivässä eivätkä tietekotalkoot yhteisen tien parantamiseksi olleet harvinaisia. Talkoot eivät juuri koskaan epäonnistuneet. Aina tuli se työ tehdyksi, joka ilman talkoita olisi viivästynyt tai jäänyt kokonaan tekemättä. Tietenkin tähän vaikutti suuresti se, että ajoissa annettu apu on kaksinkertainen apu. Mutta talkootilaisuudet olivat samalla hiljaisen maalaiskylän elämässä eräänlaisia virkistystilaisuuksia, joissa huvi ja hyöty mukavasti yhdistyivät.

Kylässä ei ollut puhelimia muillakaan kuin kylän kauppialla, mutta kylän sisäiset tiedotusyhteydet toimivat moitteettomasti ja joustavasti. Eikä tämä tarkoita suinkaan ainoastaan juorujen leviämistä, vaan ihan oikeidenkin tietojen kulkemista. Jos kylään järjestettiin uskonnollinen hartauttilaisuus tai muu yleinen tilaisuus, tapahtui tiedotustoiminta kyläläisten yhteistoimin. Tilaisuuden järjestäjä kirjoitti kiertokirjeen, joka sisälsi tiedon siitä, missä tilaisuus pidetään ja milloin. Tämä kirje lähti liikkeelle kylän toisesta päästä, kirjeen saanut talo kuljetti sen aina lähimpään naapuriin ja parissa tunnissa tieto oli

kulkenut jokaisessa talossa ilman, että olisi tarvinnut maksaa peniäkään mainoskuluja. Eikä koskaan tapahtunut, että tieto olisi pysähtynyt välille. Se olisi ollut skandaali, jota varmaan olisi muisteltu vuosikausia.

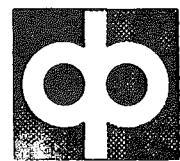
Nykyajan nuorisolla sanotaan olevan vapaa-ajan pulmia. Röykkylän nuorisolla ei sellaisia ollut. Kesäisinä arkipäivinä ei ollut vapaa-aikaa, ja sunnuntait menivät oleilussa Suvannon hienoilla hiekkarannoilla, urheiluleikeissä ja -kilpailuissa kylän ahoilla, lavatansseissa tai muissa huveissa. Talvisin yleisin nuorison ajanvietto oli mäenlasku ja hiihtely. Ei niin pientä tai suurta poikaa, joka ei olisi ollut mäkisillä hiihtoladuilla sunnuntaiaamusta iltamyöhälle. Usein mukana olivat myös kylän tytöt, joista monet kuitenkin enemmän poikien vikiteltävinä kuin hiihtoharjoittelulla kuntoaan kohottamassa. Ja korkeallahan nuorison kunto pysyi muutoinkin, koska talvisin metsätyöt ja kesäisin peltotyöt olivat ruumiillista kuntoa kohottavaa liikuntaa, missä saavutettu kunto mitattiin päivässä valmistuneiden kuhilaiden, kaadettujen tukkien, kaivettujen ojamatrien, latoon ajettujen heinäkuormien ja muiden työsaavutusten määrällä. Ei siis sydämen lyöntien tiheydellä, kuten nykyisessä kuntokoulussa tehdään.

Röykkyläläiset elävät nykyään hajaantuneena eri puolille Suomea.

Heitä tapaa hyvin monissa pitäjissä aina Hangosta Rovaniemelle saakka, ja he toimivat maanviljelijöinä, opettajina, liikemiehinä ja monissa muissa ammateissa. Hyvin harvoin tapaa muualla Suomessa epäonnistuneita entisiä röykkyläläisiä. Useimmat heistä ovat ammatissaan menestyviä tyytyväisiltä vaikuttavia. Perusta tähän menestykseen lienee löydetävissä edelläkuvatuista terveistä kylätavoista. Vaikka kylästä puuttuivat koulut, elokuvat, baarit ja monet muut nykyajan ihmisten mielestä välttämättömät laitokset, niin niiden sijaan siellä oli aloitekykyisiä, omatoimisia ja yhteistoimintahaluista ihmisiä. Näiden ihmisten muodostama kyläkunta, josta nykyajan viisaat kai käyttäisivät nimitystä "ihmiskeskineen yhteisö", kykenisi kasvattamaan — kenenkään sitä edes huomaamatta tai ainakaan kenenkään edes siihen huomiota kiinnittämättä — terveysieluisia ja terve ruumiisia yksilöitä, jotka uusissa kyläkunnissaan ovat osoittautuneet elinkelpoisiksi ja sopeutumis-kykyisiksi ihmisiksi. Tällainen havainto lämmittää mukavasti tavatessa entisiä röykkyläläisiä, joiden kanssa keskustelu hyvin helposti siirtyy jokapäiväisistä asioista "vanhoihin hyviin aikoihin" Sakkolan Röykkylässä — rauhallisessa ja monitoimisessa karjalaiskylässä.

Siprolan Väinö

MAASEUTUVÄKI

Lempäälän-Viialan Osuuspankki

Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoittaessanne, edullisesti, myöskin tarvittaessanne luottoa tarpeisiinne.

Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

Sakkolan V- ja U-seura "Jäntevä"

Urheilu lienee ollut kautta aikojen sellainen ajanvieteharrastus, joka vie virran mukana sivustakatsojankin.

Joka kylässä oli ennenvanhaan jossain muodossa tällaista harrastusta. Nuorisoseurojen perustamisen aikoihin urheilu kuului osana seurojen ohjelmaan.

Vuonna 1913 katsottiin kumminkin Sakkolassa tarpeelliseksi perustaa urheiluseura hoitamaan näitä asioita vakavassa mielessä. Pitäjän sisäinen urheilun tyydytys pystyttiin kyllä hoitamaan nuorisoseurojenkin puitteissa, mutta edustus naapuripitäjiin vaati laajempaa voimien kokoamista.

Lieneekin paikallaan tässä todeta kaikessa lyhykäisyydessään se ensimmäinen pöytäkirja, joka on kaiken tämän evakkoretken jälkeen voitu tallettaa jälkipolvil-le.

Pöytäkirja Sakkolan urheilijain kokouksessa Sipilänmäen aholla 29. päivänä kesäkuuta 1913.

1 §

Päätettiin perustaa Sakkolan pitäjää käsittävä urheiluseura.

2 §

Valittiin viisihenkinen toimikunta hakemaan mallisääntöjä, ja tulivat niiksi tohtori Y. Salminen, Matti Laamanen, Mikko Karonen, Aleks Sipiläinen ja Mikko Pitkänen.

3 §

Perustavan kokouksen kokoonkutsujaksi valittiin tohtori Y. Salminen.

Kokouksen puolesta

Matti Laamanen

Mikko Pitkänen

Santeri Jermolajeff

Aleks Sipiläinen

Seuraava pöytäkirja on kirjoitettu Kunnantuvalla elokuun 10.

päivänä 1913. Puheenjohtajana toimi Mikko Pitkänen ja kirjuri Santeri Jermolajeff.

Paikkakunnalta poismuuttaneen tohtori Salmisen sijaan viisimiehiseen komiteaan kutsuttiin Eemil Repo.

Samassa kokouksessa päätettiin lähettää seuran edustajat Pyhäjärven Montrualle tuleviin urheilujuhliin. Myös seuran säännöt hyväksyttiin tässä kokouksessa, käsittäen kaikkiaan 16 pykälää. Viimeisenä pykälä mahdollisen lakauttamisen varalta: — Varat luovutetaan maamiesseuralle, ellei sellaista ole, Sakkolan kunnalle voimistelu ja urheiluharrastuksen levittämiseksi suomalaisen nuorison keskuuteen.

Seuraava kokous pidettiin 5. päivänä lokakuuta Sipilänmäellä Matti Laamasen talossa. Tässä kokouksessa valittiin seuralle virkailijat. Äänestyksen jälkeen tuli puheenjohtajaksi Matti Laamanen, kirjuriksi Santeri Jermolajeff ja rahastonhoitajaksi Mikko Pitkänen.

Näin pääsi varsinainen Sakko-

lan "Jäntevän" toiminta alkamaan. Seuran toiminta pyrittiin laajentamaan koko pitäjää käsittäväksi ja niinpä seuraava kokous pidettiin Viiksanlahdessa Mikko Pitkäsen talossa marraskuun 30. päivänä 1913.

Puhetta johti esimies Matti Laamanen. Edellisessä kokouksessa valittujen virkailijoiden lisäksi johtokuntaan valittiin Antti Kuisma, Aleks Sipiläinen, Manu Pitkänen ja Yrjö Pitkänen. Johtokunnan lisäksi valittiin urheilutoimikunta sekä 20-henkinen huvitoimikunta, jossa naisilla oli myös edustuksensa kymmenellä jäsenellä.

Nyt sitten vain tuumasta toimeen! Yleisiä iltamia ja juhlapailuja järjestettiin. Vähitellen toiminta kattoi koko pitäjän. Seuran urheilijat edustivat Jäntevää maaliskuun 15. päivänä 1914 tehdyn päätöksen mukaan Käkisalmen Sanomien hiihtokilpailussa 22. päivänä maaliskuuta, sekä Suomen Urheiluliiton toimeenpanemisessa hiihtokilpailuissa Viipurissa 26. päivänä maaliskuuta. Osanottajat olivat: Juho Keinänen, Matti Laulajainen, Jooseppi Vulli, Jooseppi Huuska, Eevert Männikkö, Salomon Käppi ja Albert Vulli, nimistä päätellen Kiviniemen ja Röykkylän miehiä. Todettakoon, että tässä vaiheessa Vuoksela kuului Sakkolaan ja samalla Jäntevän toimialueeseen, koska Noisniemen jäsenten hankkijaksi oli valittu pöytäkirjoissa sihteerinä esiintynyt Santeri Jermolajeff.

Juhlia ja kilpailuja järjestettiin, niinpä seura sai järjestettäväkseen Käkisalmen piirin urheilu- ja kesäjuhlat 10—11 päivänä heinäkuuta 1915 Kiviniemessä. Juhlissa esiintyi Sakkolan soittokunta ja juhlapuhujana "Tahko" Pihkala. Raha tuntui olevan arvossaan, koska pääsymaksu juhlaan oli 1

Jukka Niemi

Vesilahti

PÄÄMYYMÄLÄMME

ja

MYYMÄLÄAUTOMME

PALVELEVAT TEITÄ

mk 1,50 mk ja kentälle 25 penniä.

Vuoden 1915 lopulla toiminnan painopiste oli siirtynyt Haitermaan kylään, koska 2 päivänä tammikuuta Simo Kuisman talossa pidetyssä kokouksessa käsiteltiin yhteisen talon rakentamista Ylä-Suvannon (Haitermaan) Nuorisoseuran kanssa, rakentamiseen kokous ei tällä kertaa katsonut voitavan ryhtyä.

Joulukuun 14. päivänä 1916 oli Jäntevä jaettu niinsanottuihin osakuntiin (kyläosastoihin) n:o 1 Kiviniemi, n:o 2 Röykkylä—Petäjäjärvi, 3 Haitermaa—Viiksanlahti, 4 Kirkonkylä—Karhola—Sipilänmäki, 5 Haparainen—Kelja—Vilakkala—Volossula—Taipale, 6 Räihäranta—Noisniemi—Kuninkaanristi.

Kaikille osastoille valittiin kokoonkutsujat. Jokaiselle "osakunnalle" annettiin oikeus valita johtokuntaan yksi jäsen. Näin toiminta jatkui vilkkaana urheilun kootessa yhä laajemmat joukot mukaansa.

Edustus pitäjän ulkopuolella oli voimakasta ja tuloksia tuottavaa niin kesällä kuin talvella. Kesäurheilussa oli Jäntevällä jopa "urheilukuninkaan"-tittelin omistaja Viipurin piirissä 10-ottelija Manu Pitkänen Viiksanlahdesta. Manu Pitkäsen sodan tuholta pelastuneessa taulussa on säilynyt nelisenkymmentä mestaruusmitallia, joten ei liene väärin sanoa Viipurin läänin "urheilukuningas". Kyseisessä 10-ottelussa hän voitti 6 lajia ja "kuninkuuden".

Vuoden 1917 lokakuun 28. päivän kokouksen jälkeen on toiminta todennäköisesti keskeytynyt, sillä alkoivathan silloin nuo rauhattomat ajat, josta oli seurauksena vapaussota, joka keskeytti monien järjestöjen toiminnan, niin myös Sakkolan Jäntevän ja monen urheilijan elonkaari katkesi.

Tammikuun 9. päivänä 1920 kunnantalolla pidetyssä vuosiko-

Jäntevän jalkapallojoukkue

kouksessa puheenjohtajan nuija siirtyi Haparaisiin Juho Turkkisen käsiin, kirjuriksi valittiin Yrjö Kopperoinen ja rahastonhoitajaksi Matti Paaso, joka tunnettiin myöskin vahvana kesäurheilumiehenä. Edellä mainitun kokouksen 1 pykälässä sanottiin, että Jäntevän toiminta, joka on ollut lamassa, päätettiin elvyttää uudelleen. Seura tuntuikin elpyvän hyvää vauhtia, toimintakertomuksessa todetaan jäsenluvun nousseen noin sataan. Vuosikertomuksen lopussa sihteeri Yrjö Kopperoinen mainitsi: — Ehkä vielä tulevaisuudessakin voimme nähdä tämänkin paikkakunnan poikia tuomassa pisteitä kansainvälisissä otteluissa tänne pieneen Suomeen. Ryhtykäämme siis yhteisvoimin käsi-kädessä, rinta-rinnan toimimaan oman seuramme hyväksi ja kun me näin teemme silloin olemme oikealla pohjalla, joka ei koskaan petä, ja sillä pohjalla me onnistumme!

Näin Jäntevän keskuspaikkana olikin Haparaisten kylä ympäristöineen, josta pöytäkirjat kertovat vilkkaasta urheilutoiminnasta. Haitemaan ja Viiksanlahden sekä Kiviniemen osastot olivat ilmoittaneet eroavansa Jäntevästä, sillä heillä tuntui olevan itsevarmuutta perustaa omat seurat: Ylä-Suvannon N.s. Urheilijat ja Kiviniemen Urheilijat.

Sitä vastoin perustettiin Lapinlahteen Jäntevän alaosasto 19. p:nä tammikuuta 1933, jonka ko-

kouksessa toimi puheenjoht. Jäntevän silloinen puheenjoht. Toivo Kopperoinen, sihteerinä Matti Kallonen. Lapinlahdessa toiminta virisi vilkkaana, jossa kehittyi uusia edustusurheilijoita entisten Jäntevän urheilijain joukkoon.

Sakkolan Jäntevän vuosikokouksessa 16. p:nä tammikuuta 1938 Valistustalolla käsiteltiin 5 § asiana seuran siirtämistä jälleen Sakkolan Kirkonkylään, joka siirto hyväksyttiin äänestyksen jälkeen äänin 32—13. Seuran puheenjohtajaksi valittiin nuori luutnantti Pentti Valkonen JP 4:stä, lisäksi johtokuntaan Emil Merjamo, Matti Naskali, Martti Salme-la, Lauri Laamanen ja Aapro Jääskeläinen. Lisäksi johtokuntaan valittiin kaksi edustajaa joka kyläosastosta.

Todettakoon, että tässä kokouksessa valittiin hiihtovalmentajaksi Emil Kuisma, jolla uskottiin hiihtourheilun jatkuvuuden kehittyvän ja Haitemaan kyläosasto liittyi mukaan. Sakkolan Suojeluskunnan juuri valmistunut urheilukenttä oli Jäntevän kesätoimintaa ajatellen välttämätön. Tämä urheilukenttä sijaitsee Valistustalon lähistöllä, jossa oli myös talviurheiluun mitä parhaimmin soveltuva maasto.

JP 4 alueelle tuli myös alaosasto. Pataljoonassa oli hyviä urheilijoita ja erikoisesti jalkapalloilunousi tässä vaiheessa erikoisesti seurojen väliseksi kilpailulajiksi... Samoin osastojen väliset hiihtokilpailut, viestit jopa 10-miehisin joukkuein, jos mikä niin tämä sai kaikki kylien reservit liikkeelle. Tässä vaiheessa tuli myös Petäjäjärvi kuvaan kahdella joukkueella, joista parempi voitti kaikki toiset. Jalkapallo-otteluja käytiin Käkisalmen ja Räisälän joukkueita vastaan erittäin hyvällä menestyksellä.

jatkuu seur. numerossa

KANNAKSEN KYLÄ

Kylä oli pieni, koruton

Kannaksella, tuntumassa rajan.

Tuli aika kova, armoton,

Elämään toi kirot sota-ajan.

Ennen kylä sykki elämää.

Siellä asui kansa iloon altis.

Nyt vain muistot mieltä lämmittää.

Täytyi jättää seutu rakas, kallis.

YÖLINTU

Yöllinnun laulu ilmaan helähtää.

Yö saapuu, metsä tumman varjon saa.

Yöllinnun sävel yhä pulppuaa.

Ken linnun kielen voisi ymmärtää?

Se ehkä elonriemun aavistaa.

Yön kauneutta laulain ylistää.

Elsa Tuokko

Sakkolan pitäjäjuhla Vesilahdessa 6. päivänä elokuuta 1972

Juhla aloitetaan jumalanpalveluksella Vesilahden kirkossa klo 10.00. Jumalanpalveluksen päätyttyä seppeleen lasku sankarihau-dalla ja Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä.

Kunnianosoituksen jälkeen siirrymme NARVAN kylään, jossa Päiväjuhla Narvan seurojentalossa alkaa klo 13.30. Linja-autoja tulee Narvaan klo 12 jälkeen Tampereen—Nokian, Tampereen—Lempäälän—Vesilahden kautta ja Tyrväästä Punkalaitumen kautta. Lisäksi linja-autoilla on tilausvuoroja tarpeen mukaan välillä Vesilahden kirkonkylä—Narva.

"Ihme-Mikko" - Kekkilän kartano - Kekkilän lannoitteet

Sakkolassa lempinimeltään tunnettu Ihme-Mikko, Mikko Jortikka, syntyi Sakkolan Kaarnaajoella kauppias Tuomas Jortikan poikana 10.3.1886. Isä olisi halunnut pojasta kauppiasta, mutta poika tahtoi opintielle uhaten lähteä merille, jos ei pääse kouluun. Niinpä hänet lähetettiin Käkisalmeen, missä hän suoritti keskikoulun ja siirtyi jatkuuokille Kuopioon. Kuopion kouluaikana hän joutui itse vastuuseen toimeentulostaan, sillä isä oli joutunut taloudellisiin vaikeuksiin.

Sinnikäs Mikko luki läksynsä tovereitten kirjoista, kirjoitteli, paikkasi jopa kenkiä, ja suoritti kaikenlaisia pikku tehtäviä leipänsä pitimiksi. Tultuaan ylioppilaaksi v 1909 hän sai harjoittelu-paikan Tanskassa maatalouskoe-tilalla ja ensimmäisen innostuksen lannoituskysymyksiin. Palat-

tuaan Tanskasta hän siirtyi Karhulan tehtaiden perustajan vuorineuvos Villiam Reinhold Ruthin maatilalle osallistuen viljelyskoe-toimintaan, joihin edistyskellinen vuorineuvos uhrasi runsaasti varojansa ja tarmoansa. Vuorineuvokselta saamansa henkilökohtaisen lainan turvin Mikko Jortikka aloitti opiskelunsa Helsingin yliopistossa. Ennen valmistumistaan hän joutui kuitenkin taloudellisista syistä ottamaan paikan toimittajana Savon Sanomissa, johon hänen toivottiin jäävän vakinaiseksi. Kasvienravitsemuskysymykset kiinnostivat kuitenkin häntä enemmän kuin sanomalehtiura ja hän jätti heti tilaisuuden tullen väliaikaistoimen ja suoritti v 1916 agronomin ja fil.kandidaatin tutkinnot. Naimisiin mentyään hän osti vaimonsa perinnön turvin nimismies Heikki V. Helanderilta Kekkilän kartanon, jonka hän oli katsonut erittäin sopivaksi maaperäksi suunnittelemlleen kasvilannoitustutkimuksille.

Hän oli nimittäin solminut avioliiton lahtelaisen kellosepan tyttären Kerttu Vilhelmiina Karnän kanssa, johon hän oli tutustunut opiskeluaikanaan Helsingissä Suomen Laulussa. Kerttu Kärnä, jonka äiti oli toiminut kansakoulunopettajana Sakkolassa, oli opiskellut Helsingin Musiikkiopistossa laulua, pianonsoittoa ja lausuntaa. Morsian pantiin nyt Reitkallin puutarhakouluun valmistumaan tulevaan tehtävänsä miehensä apulaiseksi. Kekkilän kartanoon tulivat sitten emännän lisäksi myös Mikko Jortikan sisaret Loviisa ja Aino Jortikka sekä veli Arvi Jortikka ja tämän puoliso, puutarhanopettaja Anni Jortikka, joiden kanssa yhdessä hoidettiin

Kutsumme jokaista heimoon ja kansallisuuteen katsomatta tervehdulleksi Sakkola-juhlaan elokuun ensimmäisenä sunnuntaina.

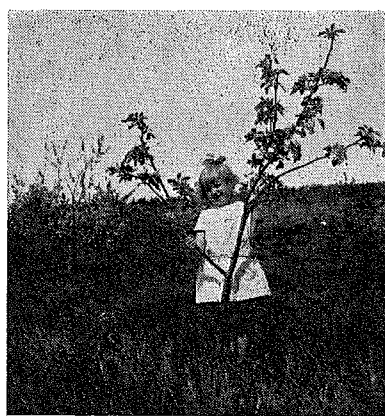
Tervetuloa!

JUHLATOIMIKUNTA

kartanon tiluksia meijereineen ja sahoineen. Saha ja meijeri toimivat rahalähteinä suurisuuntaisille, työläille ja aikaa vieville lannoituskokeille. (Rouva Jortikka ilahdutti Sakkolaa musiikkiharrastuksillaan ja valmisti konsertin, konsertoiden Helsingissä v 1932.)

Kekkilän kartanon maat olivat maaperältään lentohiekkaa, jonne "järkevä ihminen ei perustaisi puutarhaa", kuten kasvibiologian professori J. I. Liro, Mikko Jortikan hyvä ystävä sanoi. Mutta Mikko Jortikka sai tämän hiekkamaan kukoistamaan istuttaen sinne 3000 omenapuuta, viljellen hehtaarikaupalla avomaalla tomaattia aikana, jolloin sitä ei vielä Suomessa osattu syödä vaan vietiin Tukholmaan, tupakkaa, joka kuulemma oli aromiominaisuuksiltaan erinomaista, kukkia, jotka saatiin ennennäkemättömään kukintaan, mansikoita, vihanneksia jne. Kekkilän kartanosta tulikin tunnettu harjoittelu- ja retkeilykohde puutarhaväen keskuudessa. Kun lisäksi Mikko Jortikka oli taitava kotieläinten hoitaja, pelastaen esim. eläinlääkärin antamalta teurastustuomiolta köyhän naapurin ainoan lehmän, luontui kuin itsestään tuo lempinimi "Ihme-Mikko" sakkolaisten suuhun.

Mikko Jortikan puutarhan menestymisen salaisuus oli se, että kasveille valmistettiin niin ihanteelliset kasvuolosuhteet kuin mahdollista. Kasvualustan happamuus tehtiin peruslannoituksella sopivaksi. Pohjaveden oikeiden korkeussuhteiden merkitys otettiin huomioon. Sen jälkeen kasveja ravittiin antamalla jokaiselle kasvilajille "ideaalitavalla" koe-ruutujen antamien viitteiden mukaan valmistettuja ravinteita oikeissa suhteissa ja oikeaan aikaan. Mikko Jortikka valmisti näin ensimmäiset monipuoliset seoslannoitteet Suomessa ja teki

Tellervo-tyttönen kuulussa Kekkilän puutarhassa kuin kotonaan. Helsingin läänin omena- ja puutarhan pinta-ala oli 4 ha.

siten urauurtavaa historiaa suomalaisen lannoitustutkimuksen alalla. Hänen lannoitteensa sisälivät jo tuona aikana kasveille välttämättömiä hivenaineitakin. Lannoitekoeruutuja oli parhaaseen aikaan 1800 ja kokeita tehtiin kymmenisen vuotta.

Kekkilän kartanosta jouduttiin luopumaan 1920-luvun lopulla ja Mikko Jortikka siirtyi Sakkolasta pääkaupunkiin. Hän väitteli maat. ja metsätieteiden tohtoriksi 25. 5.

Antti Söyrinki

SEKATAVARALIIKE

NARVA OJOINEN

PUH. 77 071

1934 väitöskirjallaan "Hedelmäpuiden ja marjapensaiden leviämisestä Suomessa" ja suoritti vuotta myöhemmin lisensiaattitutkinnon. Mainittakoon, että hänen suosittelemansa ompenapuiden leikkaustapa on nykyisin yleisesti käytännössä.

1930-luvun alussa hän teki matkan Neuvostoliittoon tuoden sieltä maahamme eräitä prof. Mitsurinin talvenkestäviä omenalajikkeita. Mikko Jortikan sydäntä lähellä oli myös hautausmaakulttuurin edistäminen.

Hän toimi useita vuosia myös "Kotipuutarha" ja "Puutarha ja Koti"-lehden vastaavana toimittajana. Hänen kirjansa "Koti- ja huvilapuutarhat" on ollut monelle puutarhan ystävälle pontimena ja "Kotimaisen tupakan viljeleminen ja valmistaminen" oli sotien aikana ilmestyneenä uutena painoksena "kuumaa tavaraa".

Kekkilän lannoitteet tulivat ensi kerran markkinoille v. 1924 ja ne saavuttivat 1930-luvulla maassamme suuren suosion. Sairaus ja kuolema katkaisi kuitenkin Mikko Jortikan suunnitelmat. Hän kuoli Helsingissä 30. 11. 1939. Ja sitten tulivat sodat, jotka katkaisivat myös lannoitteiden valmistuksen. Jo jatkosodan aikana aloitti Kerttu Jortikka uudelleen kukkalan- noitteiden valmistuksen pienessä mittakaavassa miehensä perustaman Kokeilupuutarha Oy:n puitteissa. Sodan jälkeen raaka-aineiden saanti oli kuitenkin vaikeaa, hyvät lannoitteet oli "unohdettu" ja niiden markkinointi oli hankalaa. 1940-luvulla lannoitteiden suunnitteluun ja kehittelyyn paneutui "Ihme-Mikon" vävy, biokemian professori Jorma Erkama ja hänen puolisonsa Tellervo Erkama on vuodesta 1970 lähtien toiminut nykyisen Kekkilä Oy:n toimitusjohtajana.

TE

Keski-Suomen Sakkola-Seuralla

oli vuosikokous Hotelli Hospitsissa 16. 4. 1972. Kokouksessa, jossa oli seuramme jäseniä vähänlaisesti, käsiteltiin ainoastaan vuosikokoukselle kuuluvat viralliset asiat. Henkilövaihdoksia ei tapahtunut. Puheenjohtajana toimii edelleen Aarne Roininen, varapuheenjohtajana Tauno Huuska, sihteerinä Arvi Nuora, rahastonhoitajana Helvi Ryökäs ja muut johtokunnan jäsenet ovat Arvi Paussu, Helmi Sipponen, Heino Kurikka. Eino Nuora ja Matti Lemmetty. Tilintarkastajiksi valittiin Eino Kuisma ja Eedit Naski ja varalle Armas Holttinen ja Toivo Käppi. Seuralehti "Sakkolalainen" ei ilmesty tänä vuonna ollenkaan. Vuoden työsuunnitelman mukaan osallistutaan Sakkola-pitäjäjuhliin Vesilahdella ja pidetään pikkujoulu Summassaareissa.

Välittömästi vuosikokouksen jälkeen oli vuorossa tavaksi tullut yhteinen illanvietto pyhäjärveläisten kanssa. Siellä olikin väkeä tuvan täydeltä. Taaskin oli entisiä naapuripitäjän ihmisiä enemmän kuin sakkolalaisia. Muutakin ohjelmaa oli kuin kahvin juonti ja pöydissä käytiin vilkasta keskustelua. "... kaikilla oli niin mukavaa, mikset Sinäkin ollut mukana?", näin sanoi opettaja Roininen avauspuheessaan. "Kun olemme nyt taas yhdessä, emme nähdäkseeni ole tulleet tänne kuuntelemaan hyvää ohjelmaa, vaan tapamaan tuttaviamme ja vaihtamaan ajatuksia näin kevään kynnyksellä." Puheensa lopussa hän sanoi: "Toivon, että tämä yhdessä oloimme täällä toisi jälleen uusia virikkeitä ja omalla vaatimattomuudellaan palvelisi yhteenkuuluvaisuuden estotonta tunnetta. Se on rakenta-

vaa, uutta luovaa voimaa, jota tarvitaan välttämättä aikamme keskelle." "Karjalaisten laulun" jälkeen lausui Arvi Nuora runon "Seppelöity tupa" ja Kaino Haapalan "Paluu".

Sitten olikin jo kahvin aika. Kahvin jälkeen oli pyhäjärveläisten vuoro ja kyllä oli kertomista Elsa Karkiaisella. Siinä tuli sanottua totta ja leikkiä, on sillä ihmisellä hyvä ulosanti. Eikä jäänyt paljon vähemmälle Rajakallion Annikaan, kun aukaisi sanaisen arkkunsa. Meistä sakkolalaisista tuntui mukavalta, kun myönsi senkin, että Pyhäjärven tytöt tulivat Sakkolan kirkolle tyhjät tupit vyöllä, johon Sakkolan pojat puukonsa pistivät ja niin tulivat tytöt kihlattua.

Toivo Savolainen puhui oikein emävalheita, niinkuin esimerkiksi sen, että 75 koulusta sai Sakkolan mies 100 haukea. Voihan se olla tottakin! Tämän jälkeen laulettiin "Karjalan kunnailla". Tauno Huuska esitti kutsun pyhäjärveläisille saapua Summassaareen sakkolalaisten joulujuhlaan 2. 12. 1972 klo 19. Lopuksi laulettiin "Laps' kauniin Karjalan". Niin päättyi mukava ilta vanhoja muistellen ja uusia yhteisiä hetkiä odotellen.

Ahon reunalta

Elämä on kuin toukokuu, kesäisen illan yö. Mennyttä aikaa muistaen sydän niin kaihoten lyö.

Sellaisena se nuorena koettiin elämä, mitäs silloin muistoista tiedettiin, mutta nyt sitä aikaa muistaissa todella, runoilijan tavoin, sydän kaihoten lyö.

Istuttiin vain ilmanaikojaan kesäisen yön lämmössä, siinä aidan rapuilla kuunnellen yön ääniä, kuovien huutoja niityllä, kankaalta kantautui unettava yökehräjän hyrinä, ei juuri juttu luistanut, kunnes saapui "Empsu" Nyyrikki kädessä ja alkoi innossaan lukea. — Hei pojat! — Täällä olisi pieni söpö hyvä luontoinen tyttö kirjettä odottamassa Sinulta! — Kiltti poika! Kirjoita tytön tylle- rölle, saat lempeän heilan osoitteella... Mitäs tähän sanotte?

Kyllä on tyttö tulossa ja aika vekkuli ja "pehmyt pylyne", innostui Jaska. — Minä kirjoitan- kin sille heti! — Et perhana kirjoitakaan, tämä on minun löytöni... on tässä muitakin. Luve!

Kuule, auta minua tässä kirjoit-

Viljelijänä ostan
MAATALOUSPALVELUSTA

koska sillä turvaan
● vapaan kilpailun jatkumisen
● edullisen hintatason säilymi-
sen

Varatkaa aineet ennen kevät-
kiireitä

MAATALOUSPALVELU OY

Huittinen
69 747

Toijala
36 755

tamisessa, kun en ole tämän sortin riijuuseen tottunut, puheella vaan olen näitä asioita yrittänyt toimittaa. Mutta yritykseksi on sekin riijuu jäänyt, olen tässä jo vanha pojan jurri — no mitä siitä, siinä ne vanhettuvat toisetkin.

— Kuules, eikö yritetä vielä kerran sillä vanhalla konstilla, otetaan suora yhteys tyttöönkin vaan, mitä ne kirjoittelemiset enään aikuiselle miehelle... Tuossa naapurissa on sutjakka tyttö ja vielä helpolla riijattavissa. Siellä on se likkatyttyökin. Lähetään porukalla tytöille yökyliin... No sen perästä ei nyt kehtaa juosta, tyttö on kuin pystyyn nostettu lapamato... Mutta, eihän ne ota jos ei annakaan.

Ja niin hämyssä yön seisoi alla akkunan. "Emppu" koputti — kuunteli — jo liikahti — hys pojat! Tumman rauhoittavana rytmiikkäänä kuului: — Nouskaa tytön möykyt yllää, täältä tulis poikii teil kyllä...

Kuului naurun tirtskeä — vedettiin verhoa — akkuna alkoi avautua ja humpis! potillinen valkoista "jamakkaa" (piimää) "Empsun" ryntäille ja ilkkuvaa naurua ikkunan takaa.

Siinä sitä nyt oli suora yhteys otettu! Mönkään meni. Hiton Moosokset, sanoi "Empsu" ja pyyhki ryntäitään. Jaska lohdutteli: — Siinä sait! Mitäs menit sanomaan: — Tytön Möykyt! kylän sorjemalle tytölle!

Kuovin yksinäinen vaimea ääntely kuului, nurmi tuoksui, kylä nukkui, yksin, omin aatoksiin, asteli pojat hiekkaisista polkuihin.

Viki

KIITOS

Sakkola-seuralle, sukulaisille ja tuttaville kun muistitte minua 75-vuotispäivänäni.

Emilia Vanhanen

UUSIA YLIOPIILAITA

Mäntän Yhteiskoulusta

Maire Hillevi Malinen. Vanhemmat Ellen ja Aimo Malinen Sakkolan Kaarnajoelta.

Terttu Marjatta Nalli. Vanhemmat Anna ja Aaro Nalli Sakkolan Kaarnajoelta.

Mirja Hannele Nalli. Vanhemmat Irja ja Paavo Nalli Sakkolan Kaarnajoelta.

Mikkelin Lyseosta

Pertti Antero Leppänen. Isä Eino Leppänen Sakkolan Riiskasta.

Valkeakosken Yhteiskoulu

Varpu Pulakka. Vanhemmat Elli ja Yrjö Pulakka Sakkolan Petäjärveltä.

Lempäälän-Vesilahden Yht.koulusta

Marketta Taimi Inkeri Kerminen. Vanhemmat Maria ja Johannes Kerminen Sakkolan Haparaisista.

Eeva Kaarina Anneli Länsirinne. Vanhemmat Hilja ja Tauno Länsirinne Sakkolan Vilakkala.

Aila Annikki Riikonen. Vanhem-

mat Kerttu ja Matti Riikonen Sakkolan Sakkolan kylästä.

Tuomas Veikko Kuuppo. Vanhemmat Alma ja Matti Kuuppo Sakkolan Vilakkalasta.

Marja Hannele Rautaneva. Vanhemmat Pirkko ja Lauri Rautaneva Sakkolan Pannusaaresta.

Elina Inkeri Koppanen. Vanhemmat Helvi ja Oiva Koppanen Sakkolan Riiskasta.

Sirpa Raija Kyllikki Heikkinen. Vanhemmat Helmi ja Toivo Heikkinen Sakkolan Petäjärveltä.

Marja-Leena Birgit Nuora.

Tampereen Klassillisesta Lyseosta

Pekka Lindholm. Vanhemmat Kaija ja Yrjö Lindholm, äiti Sakkolan kk.

Suomen Kunnallisliiton kunniamerkkejä

on myönnetty seuraaville: Hopeinen kunniamerkki: Aarre Jääskeläinen, Matti Niippa. Hopeinen ansiomerkki: Veikko Loponen.

**Lempäälän-Vesilahden alueella
televisio, radiot ja kodinkoneet
aina edullisesti Kairimolta.**

Asa ja Philips edustus

kairimo
KODIN TAVARATALO

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

80 VUOTTA täytti 7.5.1972 Anna Laamanen, o.s. Koppanen Järvenpäässä. Kotikylä Sakkolan Sipilänmäki.

75 VUOTTA täytti 28.3.1972 Anna-Liisa Lamppu, o.s. Naskali Punkalaitumella. Hän on syntynyt Sakkolan Arkuntanhuassa ja kotikylä oli Sakkolan Ojaniemi.

75 VUOTTA täytti 22.5.1972 Matti Hatakka Helsingissä. Hän on kotoisin Sakkolasta.

75 VUOTTA täytti 24.5.1972 Tyyne Pulkki, o.s. Karonen Vilppulassa. Kotoisin Sakkolasta (Vuokselä).

70 VUOTTA täytti 7.5.1972 Väinö Karonen Vihdissä. Hän on kotoisin Sakkolasta.

70 VUOTTA täytti 14.5.1972 yliväpeli evp Emil Karvonen Orittilan Mallusjoella. Hän on syntynyt Sakkolan Pannusaaresta.

70 VUOTTA täytti 25.5.1972 Liisa Laamanen Helsingissä. Hän on kotoisin Sakkolasta.

70 VUOTTA täytti 24.6.1972 Hilma Hatakka, o.s. Ukkonen Kangasalla. Hän on syntynyt Metsäpirtin (Sakkolan) Kirvesmäellä.

70 VUOTTA täytti 25.6.1972 ompelejä Liisa Kurikka Pirkkalassa.

Suoritettuja tutkintoja

Jyväskylän Kasvatusopillisessa korkeakoulussa on peruskoulun opettajan pätevyyden saavuttanut Irja Varpu Sofia Länsirinne Lempäälästä. Vanhemmat Hilja ja Tauno Länsirinne Sakkolan Vilakkalasta.

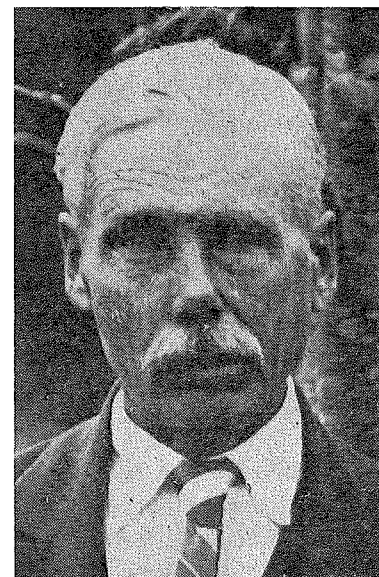
Helsingin Teknillisessä koulussa on radio- ja TV-tekniikan tutkinnon suorittanut Eero Sipiläinen Viialasta. Isä Vilho Sipiläinen Sakkolan Sundenhännästä.

Hän on syntynyt Sakkolan Kirkonkylässä.

60 VUOTTA täytti 13.5.1972 emäntä Alma Jortikka, o.s. Ukkonen Kolhossa. Entinen kotikylä Sakkolan Kaarnajoki.

60 VUOTTA täyttää 26.6.1972 yliväpeli evp Tauno Länsirinne Lempäälän Moisiossa. Hän on syntynyt Sakkolan Vilakkalassa. Käy-

KUOLLEITA

1898 Sakkolan Riiskassa, kuoli 27.5.1972 Punkalaitumella.

Johannes E. Tuohi synt. 7.4.1894 Sakkolan Haparaisissa, kuoli 17.5.1972 Lempäälässä. Hän oli Sakkolan kunnanvaltuuston jäsen v. 1931—33.

Taloustaloustieteen, kansakoulunopettaja Matti Paaso synt. 12.10.1902 Sakkolassa, kuoli 25.5.1972 Helsingissä. Hän toimi Helsingin suomenkielisten kansakoulujen taloustaloustieteen johtajana v. 1948—69. Nuoruudessaan hän oli aktiivinen kilpahiihtäjä.

Vilho Johannes Makkara synt. 2.11.1903 Sakkolassa, kuoli 14.5.1972 Kangasalla.

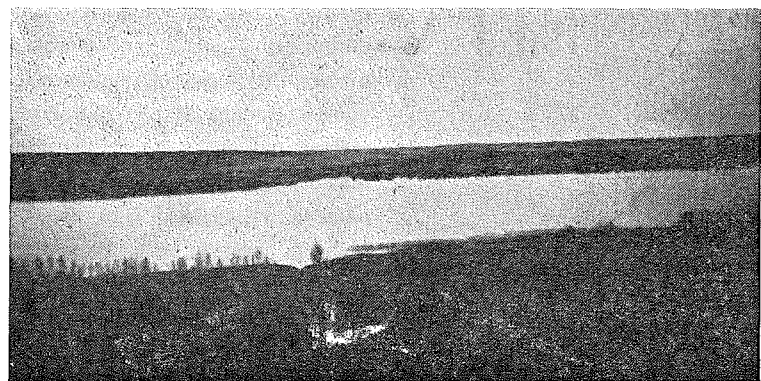
Yrjö Pulakka synt. 26.7.1910 Sakkolan Petäjärvellä, kuoli 29.5.1972 Valkeakosken sairaalassa. Hän viljeli maatilansa Lempäälässä. Oli mukana innokkaasti Reservialluupseeriyhdistyksen, Petäjärvän Nuorisoseuran ja Lempäälän Karjalaisen toiminnassa. Molempien sotien aikana oli mukana rintamajoukoissa.

Uuno Adolf Vulli synt. 1.11.1914 Sakkolan Röykkylässä, kuoli 15.5.1972 Jämsässä.

Aino Karvanen o.s. Kaukinen synt. 20.12.1898 Valkjärvenkylällä, kuoli 29.4.1972 Hatanpään Sairaalaan. Kotikylä Sakkolan Petäjärvi.

Maria Valtonen o.s. Kuisma synt. 5.6.1888 Sakkolan Haitermaassa, kuoli 3.5.1972 Lempäälässä.

Väinö Johannes Tatti synt. 6.4.

Näkymä Suvannolle, vastarannalla näkyy Kajavaaari.

Kotikyläni Lapinlahti

oli Sakkolan kaunein kylä, aina-kin meistä lapinlahtelaisista, katsottakoon miltä suunnalta tahi millä silmällä tahansa.

Lapsen silmin katsottuna siellä oli parhaat marjamaat, uimaranat ja hyppyrimäet, Sokeritoppa, Ristikki, Maikonpalle ja Mustikkamäki, niistä ei pystynyt pystyssä laskemaan kuin Syöperin Vilkke ja Iljan-Mikon Vertsa. Voi niitä lapsuusaikoja! Hiekkarantaa oli 6 km ja marjaisia kankaita n. 500 ha.

Maantieteellisesti kylä sijaitsi pitkin Suvannon rantaa, järven etelän puolella ja oli 3 km leveä. Rajoittui etelästä Riiskan kylään, lännestä Raudun pitäjän raja ja luoteissuunnalta Ojaniemen kylään, jos laskemme Loposenmäen kuuluvaksi kyläämme. Kylässä asui 60—70 perhettä, valtaosaltaan maanviljelijöitä.

Sivistystaso lepäsi vuosisadan vaihteen aikoina kiertokoulun, pyhäkoulun ja rippikoulun varassa, ylioppilaskirjoitusta vastasi viimeksi mainittu. Tästä huolimatta luku- ja sivistyspyrkimykset olivat kiitettävät, sitä todistaa kylän sivistyselämän herääminen vuosisadan ensi kymmenluvulla, saatiin kansakoulu 1908, samana vuonna perustettiin Nuorisoseura ja Osuuskassa, joten henkistä ja ta-

loudellista toimintaa aukeni nuorisolle ja varttuneemmalle väelle huomattavasti yhden vuoden osalta.

Maanviljelys kylän pääelinkeinona oli heräämässä ja pellot alkoivat kasvaa rehua ja viljaa kehittyvän karjanhoidon tarpeisiin. Yleensä otaksutaan, että porsaankasvatus yksin toi suhteellisesti suurimmat rahatulot pitäjään. Kun kumminkin v. 1914—17 seurasi miten runsaasti meni Raasulin rajatullin kautta maitoa, lihaa, kalaa, marjoja, sienä ja heiniä tuli ehkä siihen tulokseen, että ei porsaat tuoneetkaan suurinta osaa rahatuloista, vaikka metsänmyyntituloja ei otetakaan huomioon. Lapinlahdesta oli varsinkin maidon ajo Pietariin n. 10 miehen ammattina, lisäksi muiden tuotteiden välittäjät.

Yhteiskunnallisesta toiminnasta mainittakoon kunnallinen toiminta esimerkillisenä. Kyläläiset eivät jakaantuneet eri ryhmiin tai liittoihin, vaan esiintyivät itsenäisenä kyläryhmänä niin kunnallisissa kuin seurakunnallisissa asioissa. Tähän vaikutti ratkaisevasti syrjässä (?) sijaitsevan kylämme yhteiset tarpeet ja vankka yhteishenki.

A. K.

Kiviniemen mineraalisavi

Kiviniemen kuulu mineraalisavi n.s. kamprix-savi, jolla nimellä sitä kutsuttiin, oli hyvin kysyttyä tavaraa. Sitä nostettiin aivan jatkuvasti läpi vuoden ja lastattiin rautatievaunuihin sekä kuljetettiin Kupittaa tehtaalle posliiniin ja janssin y.m. valmistukseen.

P. J. Valkeapää ehti rakennuttaa ennen jatkosodan aiheuttamaa häätöä, kaksi yhdeksänkymmentä metriä pitkää tehdashallia saven jalostamiseksi, koneita asennettiin parhaillaan kun tuli lähtökäsky.

Myöskin pari suurta firmaa, joilla on teollisuuslaitoksia kautta Suomen, perustivat yhtiön ja aikoivat rakentaa suuren tehtaan saven jalostamiseksi, koska silloin piti alkaa Vuoksesta Suvantoon kaivettavan 70 metriä leveän kanavan rakennustyöt ja koeporaukset osoittivat koko kanava-alueen sisältävän kamprix-savea, joten raaka-aineverastot olivat taatut vuosikymmeniksi.

Kanavasta mainittakoon samalla, että sen yläpään piti tulla 700 metriä pitkä säännöstelypato Vuokseen ja kanavan suulle Suvannon puoleiseen päähän sähkölaitos. Kanava olisi myöskin avannut vesikulkureitin kumpaankin suuntaan, jok muuten Kiviniemen kosken kautta on ollut mahdotonta toteuttaa.

T. M.

Sakkolalainen emäntä katkaisi jalkansa, ikää jo 93 vuotta, ja pääsi ensikertaa elämässään sairaalaan. Ylilääkäri tutki jalkaa ja kysyi. — Särkeekö jalkaa vielä. — Ei sitä enniä säre, vastasi vaimo, mut nyt sitä pakottaa.

Järvimalmiakin nostettiin Sakkolasta

Jo viime vuosisadan puolella nostettiin Sakkolassa järvimalmia ja lastattiin roomuihin ja kuljetettiin Suvannon — Taipaleenjoen ja Laatokan kautta Värtsilän maasuuniin raudaksi jalostettavaksi.

Toinen järvimalmin nousukausi sattui 1920 luvun alkuun. Kun olin mukana tässä työssä, niin kerron tästä yli 50-vuotta vanhasta asiasta.

Olin seulomassa malmia Petäjärvellä Tuokon niityllä. Herrana oli pieni sutiparta äijä, joka oli erittäin lahjakas kiroilemisessa. mutta erittäin nuuka malmikasojen mittaamisessa. Tämä "Multa-Tuureksi" kutsuttu mies teetti malminnostoa omana yksityisyrittysenään ja rahtasi malmin rautatietä pitkin Värtsilään.

Pomo oli tarkka työssään, mutta etevät olivat pomon pettäjätkin. Sillä totinen mies seuloi mal-

min, niin kuin määräys oli tasaiselle maalle, mutta ovelimmat satuttivat aina kasan mättään kohdalle. Onnen poika joka tapasi niityllä erittäin harvinaisen kiven kasansa tukevaksi perustaksi. Kun seulojia oli monia kymmeniä ja kasoja satoja, ei Tuure kerinnyt kaikkia kasoja tonkimaan, vaan petoskin meni täydestä kuin väärä raha, ja lisäsi työn tuottoa monella markalla.

Malmia oli Petojoen laaksossa paikoittain koko niittyalueella jopa puolen metrin kerroksina. Malmi seulontaa varten tehtiin maahan kuoppa, johon tavallisesti itsestään itki vettä. Seula oli n. puoli metriä kanttiinsa ja tukevalla jalkapuilla varustettu. Lapiolla heitettiin malmi seulaan ja mikäli vesi ei yltänyt seulaan saakka heitettiin ämpärillä vettä malmien päälle jolloin roskat huuhtoutuivat pois ja puhtaat malmikivet kasattiin omaan kasaan josta maksu saatiin kuutiomäärän mukaan. Tuure mittasi kasat, kuutioidi ja pani kirjaansa määrän.

Talvella, rekipelillä, hevosmiehet ajoivat malmin Petäjärven asemalle, jonne malmia kertyi valtavat kasat. Tähän Petäjärven asemalle "outokumpuun" kuljetettiin malmia myös Röykkylän kylän niityiltä.

Junavaunuihin lastaus tapahtui kottikärryjä ja kihveliä käyttäen. Työ oli melko raskasta. Samanaikaisesti tapahtuvista säästö-metsien hakkuista huolimatta oli työhön tarjokkaita riittävästi, sillä näinä vuosina tuli huomattavassa määrin Inkerin siirtoväkeä Suomeen. Työvoiman tarjontaan viitaten pudotti "Multa Tuure" työpalkkoja ja pian loppuikin koko suomalmi vastaanotto Värtsilän sulattamossa ja viimeiset

jäljelle jääneet malmikasat koristanevat vieläkin Petojoen ranta-maisemaa, kunnes vuosisatojen saatossa painuvat takaisin niityn pinnan alle.

Juho Kurikka

Kotikyläni Kiviniemi

Aina yksin ollessani katse kääntyy kaihomieliin sinne Koti-Karjalaan. Siellä oli kosken kainalossa kylän kaunis uimaranta, Siesuhiekka nimeltään. Auringossa Vuoksen vesi kirkkahasti välkehtii... Kauniisti Kaarisillat kosken yli kurkottaa.

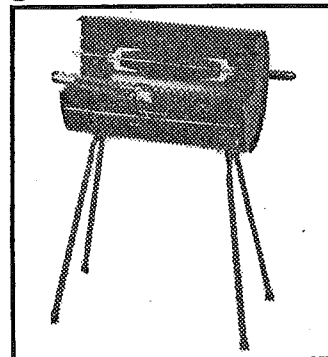
Vielä oli vanhat linnanvallit, jossa lehdot lempeät — kelpas kuherrellen viettää illat ihanat...

Tikanlahden lainehilla sousti sorsan perhe, sekä loiski lohett suuret, kyljet hohti hopeaa...

Kaartui rannan riippakoivu, laine hiljaa liplattaa — kauniinpaa en kaipaa.

Vieno Räikkönen

jonas
grillaa nopeammin

Teidän ei tarvitse odottaa ruokaa kauan

Hinta **32:-**

Tuotanto

Lempäälän Pyörä

Om. M. Toiva. Puh. 74 286

Tapahtui Riiskassa

Riiskan kylän laitamalla asui kaksi poikaa, Matti ja Auno. Matti asui kotonaan Tarhoinmäellä. Matti oli hyvämuistinen, etenkin urheilutulokset hän muisti tarkkaan, suurkisoissa saavutetut voitot ja maailmanennätykset, sekä oman seudun urheilijain saavutukset. Aunon koti oli Ollisuon-ahon reunassa. Auno oli hyvin vilkas olemukseltaan ja aina sanavalmis vastaamaan oli kyseessä asia mikä hyvänsä.

Kerran pojat hakivat yhdessä lehmää pois laitumelta, niin heillä tuli keskinäinen kiista siitä, että kumpasen lehmä juoksee nopeammin. Eikä asiasta päästy yksimielisyyteen muutoin kuin täytyi koittaa kumpi lehmä voittaa.

Nyt kun lähtömerkki annettiin saivat lehmät vitsalla takamuksille ja kellot alkoivat kovasti kilkata. Matka oli vaille kilometrin, eikä aikoja otettu. Matin leh-

mä voitti juoksun Ollisuon-ahon "lehmämaratonilla". Aunolla ei ollut muuta puolustusta häviöön kuin, että jos minulla olisi ollut entinen hyväjuoksuinen lehmä niin olisin varmasti voittanut. Tätä nykyistä lehmää en ole vielä kerinnyt opettamaan, eikä tunnu omaavan luontaisia juokslahjoja.

Toinen tapaus sattui kieltoain aikana. Silloin oli salakuljetettua pirtua kulkeutunut melkein joka kylään. Niin oli kulkeutunut huhuja, että kylän eräässä talossa, jonne meni kapea ja heikkokuntoinen tie, myytäisiin pirtua. Nismies määräsi poliisit pitämään kotitarkastuksen kyseisessä talossa.

Poliisit pysäyttivät autonsa

tien päähän ja kyselivät vastaan-tulleelta pojalta, että eikö sinne mene mistään parempikuntoista tietä. Poika jämäytti heti vastaan: — Ettäks työ p-t siitä pääse menemään, kun siitä on päässeet pirtuautotki!!

Esivalta kyseli kovasti jälkeensä ja ihmetteli, että kenen mahdoli olla niin terhakka ja heti sanavalmis miehenalku.

V. Pulakka

A. Aava kirjoitti aikoinaan isäl-
leni: Muista 13 käsky, ei Sinun
pidä hätäilemään! Minä sanon sa-
moin Teille: Lehti ei koskaan saa-
vu lukijoilleen ennen ilmestymis-
tään. Jos Teille lehteä ei tule sa-
maan aikaan kuin toisille niin il-
moittakaa silloin suoraan meille,
sillä täällä on apu aina lähinnä, oli
kyseessä minkä kokoinen hätä ta-
hansa.

VALVOTTU PUNNITUS JA LUOKITTELU TAKAAVAT TEIL- LE TEURAISTANNE PARHAAN RUHOHINNAN SEKÄ KES- KITETTY MARKKINOINTI JATKUVAN TUOTANTOMAH- DOLLISUUDEN

S O T:n Tampereen alueen ostomiehet:

Erikki Kujala, Vasuiviesi	puh. 934/56 941
Mauno Kinnunen, Virrat	puh. 934/55 285
Ossi Neva, Kekkoniemi	puh. 934/2849
Ilkka Lähteinen, Yläväärä	puh. 934/6719
Eino Verkkoniemi, Orivesi	puh. 935/2185
Unto Ylä-Mononen, Orivesi	puh. 935/2130
Aulis Jussila, Eräjärvi	puh. 935/6178
Arvi Smolander, Tuutijärvi	puh. 71 477
Heikki Nummela, Sahalahti	puh. 73 730
Pauli Ala-Myllymaa, Kulju	puh. 676 164
Mikko Näikkö, Toijala	puh. 937/21 581
Mauno Virtanen, Narva	puh. 77 810
Aarni Laintala, Ikaalinen	puh. 933/6238
Aaro Laintala, Hämeenkyrö	puh. 15 190
Raine Tikkanen, Mouhijärvi	puh. 932/8230
Kauno Majamäki, Komi	puh. 82 170
Olavi Mattila, Tampere 25 Pispalan- valtat. 54 C 52 (Ylöjärvi—Kuru)	puh. 442 360
Antti Raukola, Tampere 70 Pan- nunk. 25 (Teisko—Aitolahti)	puh. 630 327

S O T Pori
puh. 939/11 661

S O T Tampere
puh. 440 555

Sakkolan raviradalta

"Onha kaikilla kallaa ja leipää, mutta ei jokaisella hyvää hevosta", sanoi eräs hyvän hevosen omistava Sakkolan isäntä.

Sakkolan isännät arvostivat vireää, hyväliikkeistä ja kestäväää hevosta, sillä pitäjäläiset joutuivat käyttämään hevosta kuljetusvälineenä. Sakkolasta käytiin kauppaa vuosisadan alussa Pieta-riin. Sinne kuljetettiin maidot, voit, teuraseläimet, porsaas ja paljon heinää. Ammattikulkijat (parisniekat) eivät tehneet paluurahtia, kuin kotitarpeeksi, mutta heinäviejät useasti toivat paluukuor-
mana kauppiaiden tavaroita.

Raviurheilu Sakkolassa sai alkunsa jo viime vuosisadan puolella, sillä silloin Viipurissa pide-tyissä ravikilpailuissa monena vuotena näkyy sakkolalaisten nimiä palkintoluettelossa. Vanhim-mista ravimiehistä erikoisen mai-ninnan kannattaa kauppias Matti Lamppu, hän innokkaana ravimie-henä viime vuosisadan puolella ja tämän vuosisadan alussa kävi useilla hevosilla hyvällä menes-tyksellä monien kaupunkien jär-jestämässä kilpa-ajoissa aina Ou-lussa saakka. Oulussa oli helmik. 22. p:nä 1905 Kuninkuusravit, joi-hin samassa sarjassa ottivat osaa oriit sekä tammats. Näihin ajoihin otti M. Lamppu osaa Ellu-nimi-sellä tammallaan voittaen sarjan-sa ja samalla vuoden Ravikunin-kuuden ylivoimaisesti. Tältä mat-kalta juontaa alkunsa säkeistö, jonka S. Takala on levyllä laula-nut: — Kun Lampun Matill oli valjaissa "Ellu", sun pomfeli, val-jaissa "Ellu", sillä mallilla Aström on keinotellut... Lamppu oli näet

Kiviniemen
kesäradan
pääportti
oli näin
näyttävä.

itse suunnitellut uudenmalliset kilpa-ajosilat, jonka valjasliike Velj. Åström lunasti ja ansaitsi mallilla hyvin.

Sakkola oli tunnetusti raviur-heilupitäjä, sillä Sakkolaan raken-nettiin Kesärata jo v. 1906 talkoo-voimin! Tämän Kiviniemen Kesä-radan vihkiminen tapahtui suu-rien maatalousnäyttelyjen ja kil-pa-ajojen yhteydessä, jotka pidet-tiin ravirata-alueella, v. 1908. Ra-ta-alueen omistivat P. Vuorinen 2/3 osaa ja Nirkkonen 1/3 osan, jotka vuokrasivat rata-alueen 25 v:n vuokrasopimuksella. Kivinie-men Kesärata Oy perustettiin v. 1922 ja tämän omistukseen siirtyi maa-alue heti perustamisen jäl-keen.

Kiviniemen Kesärata ainoana Itä-Kannaksen raviratana toimi alueen ravi-urheilun keskuksena, sinne kokoontuivat ympäristöpitä-jien ravimiehet joukolla ottamaan mittaa toisistaan. Radalla oli mo-nenlaista käyttöä ravikilpailujen lisäksi, se oli pitkään Kiviniemen markkinapaikkana, radalla järjes-tettiin myös maatalous- ja hevos-näyttelyitä, sekä paikkakunnan urheilukenttänä.

Kilpa-ajoista puhuttaessa ei tu-

le unohtaa myöskään jäärata-ajoja joita Sakkolan Maamiesseu-ra järjesti 2 kertaa joka talvi Su-vannon jäällä.

Muita Sakkolan hevosmiehiä luettelematta on eräs innokas mainittava, Suomen Ravirenkaan sihteeri Mikko Pitkänen, hevos-miesten tuntema, pätevä kilpailu-jen valvoja ja valtakunnallisesti-kin arvostettu ravikilpailujen kuu-luttaja, jonka tasoista nykyisin-kin kaivataan, mutta ei ainakaan meikäläisen penkki-urheilijan mie-lestä ole vielä ilmaantunut.

Kiviniemen Kesärata Oy ensim-mäiseen hallitukseen kuuluivat: Emil Männikkö puheenjohtajana, Matti Lamppu varapuheenjohta-jana, varsinaisina jäseninä Pekka Falin, Ville Käppi ja Yrjö Varvas, sekä varajäseninä Antti Naskali, Evert Männikkö ja Albert Lamp-pu.

Kun yhtiö v. 1949 purettiin kuuluivat hallitukseen: Evert Männikkö pj., Juho Lappalainen vpj., Toivo E. Männikkö, Jalmari Naskali, Elias Käppi ja Albert Lamppu jäseninä, Jalmari Ollikai-neen, Emil Koppanen ja Juho Kekki varajäseninä.

Jalmari Naskali

Kevät

Tuli kevät, lumet sulii,
purot panee puli, puli.

Järvetkin jo sulaa jäästä
kirkkahassa kevään säässä.

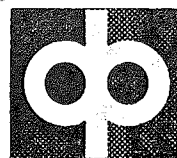
Vihertää jo alkaa koivut,
luonnossa on kevään soinnut.

Kaikki herää eloon uuteen
tähän kesän ihanuuteen.

Tyyne Lehtiniemi

Jooseppi Ruottunen
Kuivaspää
37550 MOISIO

**VESILAHDEN
OSUUSPANKKI**

*joustavaa
pankkipalvelua*

**SUVANNON
SEUTU**

Suvannon ympäristön kotiseu-
tulehti, ilmestyy 1972 8 ker-
taa vuodessa.

Tilauhinta 6 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta cm
vakinaisista ilmoituksista
alennus.

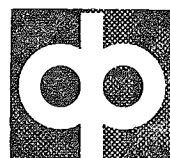
Toimituksen ja konttorin osoi-
te Narva Vakkala. Puhelin
931 / 77 843.

Postisiirtotili 4307 63 - 1

Pankki Vesilahden Osuuspank-
ki Narva.

Vastaava toimittaja Viljo Pu-
rontaa.

Toimituskunta Viktor Ryyppö,
Helmi Uosukainen, Matti
Riikonen, Uuno Pulakka, Ee-
ro Koppanen ja Teuvo Vis-
kari.

**Tampereen Seudun
OSUUSPANKKI**

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

15. 4. 1972 TULI LIIKKEEMME TOIMINEEKSI

25 VUOTTA

KIITÄMME ASIAKKAITAMME SAAMASTAMME
LUOTTAMUKSESTA.

25 VUODEN KOKEMUKSEN OMAAVANA VOIMME
PALVELLA ASIAKKAITAMME ENTISTÄKIN PÄ-
TEVÄMMIN

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIIJA

Vesilahti
Puh. 78 541

Valkeakoski
Puh. 41 810

Vesilahden Säästöpankki

auttaa - neuvo - palvelee

**LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ**

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 76 886 (verstaaseen),
Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä urakalla
ja laskuun.